

ZARZĄDZENIE

Dnia 12 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w przedmiocie wniosku obrońcy skazanej **K. K.** o wznowienie postępowania z urzędu w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 października 2018 r., sygn. akt II AKa 207/18, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 października 2017 r., sygn. akt XII K 47/16 w części dotyczącej skazania K. K. za popełnienie czynu z art. 284 § 2 k.k., na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. zarządził:

stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

UZASADNIENIE

W dniu 2 grudnia 2021 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo obrońcy skazanej K. K. – adw. D. J. zatytułowane „wniosek sygnalizacyjny” dotyczący wznowienia z urzędu postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 października 2018 r., sygn. akt II AKa 207/18, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 października 2017 r., sygn. akt XII K 47/16 w części dotyczącej skazania K. K. za popełnienie czynu z art. 284 § 2 k.k., z uwagi na ujawnienie uchybienia, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., polegającego na merytorycznym rozpoznaniu przez Sąd Apelacyjny w Warszawie sprawy o sygn. akt II AKa 207/18 w składzie, w którym zasiadał sędzia D.D., który nie został prawidłowo – zgodnie z art. 77 § 1 pkt 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 2072) – delegowany do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie, bowiem akt delegacji w stosunku do sędziego D. D. został wydany na czas pełnienia funkcji

wiceprezesa Sądu Okręgowego w Warszawie, a tym samym nie odpowiada on warunkom delegacji na czas określony nie dłuższy niż 2 lata oraz na czas nieokreślony i nie posiada on podstawy prawnej, co powoduje, że Sąd Apelacyjny był nienależycie obsadzony w czasie rozpoznania sprawy o sygn. akt II AKa 207/18. Jako podstawę prawną wniosku obrońca wskazał przepisy art. 9 § 2 k.p.k. i art. 542 § 3 k.p.k., wnosząc o uchylenie wyroku w części dotyczącej skazania K. K. za czyn z art. 284 § 2 k.k. i przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania (na podstawie art. 9 § 2 k.p.k. i art. 547 § 2 k.p.k.), a także o wstrzymanie wykonania kary 2 lat pozbawienia wolności zarządzonej do wykonania na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 25 listopada 2021 r. w sprawie o sygn. akt XV Ko 1584/21 (XII K 47/16) do czasu rozpoznania wniosku sygnalizacyjnego (na podstawie art. 9 § 2 k.p.k. i art. 545 § 1 w zw. z art. 532 § 1 k.p.k.) (k. 2-4 akt).

Pismo to zostało zarejestrowane w repertorium „KO” pod sygn. II KO 117/21 jako sygnalizacja wznowienia z urzędu postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie (k. 2 akt).

Analiza treści uzasadnienia pisma obrońcy skazanej K. K. oraz akt sprawy o sygn. II AKa 207/18 (XII K 47/16) wskazuje, że problematyka prawidłowej obsady Sądu Apelacyjnego w Warszawie w sprawie o sygn. akt II AKa 207/18 była już przedmiotem wniosku sygnalizacyjnego obrońców skazanej adw. M. H. i adw. M. K. zgłoszonego w pismach z dnia 1 i 16 lipca 2021 r., rozpoznanego przez Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. akt II KO 58/21. Zarządzeniem z dnia 20 października 2021 r. Sędzia SN Wiesław Koziół nie stwierdził podstaw do wszczęcia przez Sąd Najwyższy postępowania o wznowienie z urzędu postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 października 2018 r., sygn. akt II AKa 207/18, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 października 2017 r., sygn. akt XII K 47/16 (art. 542 § 3 k.p.k.) (k. 1392-1398 akt sprawy XII K 47/16). Takie też stanowisko w ww. kwestii zajął Dyrektor Departamentu Postępowania Sądowego Prokuratury Krajowej w piśmie z dnia 6 września 2021 r., PK IV Kw 25.2021 (k. 1386-1391 akt sprawy XII K 47/16).

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 października 2017 r., sygn. akt XII K 47/16 K. K. została uznana za winną tego, że we wrześniu 2010 r. w

W. przywłaszczyła sobie powierzone jej pieniądze w łącznej kwocie 195.500 zł, które otrzymała w związku z realizacją umów sprzedaży zabudowanej nieruchomości położonej w K. o pow. 0,06 ha Kw [...]: przedwstępnej z dnia 23 marca 2010 r. i sprzedaży z września 2010 r., tj. przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. i za ten czyn skazano ją i wymierzono jej karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (*pkt 3*), zaś na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzeczono wobec niej obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę kwoty 195.500 zł na rzecz pokrzywdzonej H. S. (*pkt 4*). Jednocześnie, K. K. została uniewinniona od popełnienia występku z art. 275 § 1 k.k. i z art. 286 § 1 k.k. (*pkt 1 i 2*), a także rozstrzygnięto w przedmiocie kosztów procesu (*pkt 5 i 6*) (*k. 1185-1186 akt sprawy XII K 47/16*).

Na skutek apelacji wniesionych przez obrońców K. K. i prokuratora od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 30 października 2018 r., sygn. akt II AKa 207/18, zmienił wyrok sądu pierwszej instancji w zaskarżonej części w ten sposób, że złagodził orzeczoną wobec oskarżonej karę pozbawienia wolności do lat 2, którą następnie na podstawie art. 69 § 1 i 2 i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r. warunkowo zawiesił ustalając okres próby na 5 lat (*pkt I*) zaś w pozostałej części wyrok sądu *meriti* utrzymał w mocy (*pkt II*), a także rozstrzygnął o kosztach procesu w postępowaniu odwoławczym (*pkt III i IV*) (*k. 1337-1338 akt sprawy XII K 47/16*). W składzie Sądu Apelacyjnego w Warszawie, który wyrokował w dniu 30 października 2018 r., zasiadał m.in. sędzia Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie D.D., delegowany na podstawie art. 77 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 23 ze zm.), decyzją z dnia 16 maja 2018 r., DKO-I-5631-692/18 Podsekretarza Stanu, działającego z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości, do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie od dnia 17 maja 2018 r. „na czas pełnienia funkcji wiceprezesa Sądu Okręgowego w Warszawie” (akt delegacji *k. 15 akt sprawy II KO 58/21*).

Od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, kasację w trybie art. 521 § 1 k.p.k. wywiódł, na korzyść skazanej w części, w której sąd odwoławczy utrzymał w mocy orzeczenie obowiązku naprawienia szkody (*pkt 4*), Rzecznik Praw Obywatelskich (*k. 1418-1419 akt sprawy XII K 47/16*). Po jej

rozpoznaniu, wyrokiem z dnia 16 listopada 2022 r. Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. akt II KK 242/22 uchylił orzeczenie w zaskarżonej części, tj. w zakresie pkt. II i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym (odpis wyroku k. 1447b-1447d akt sprawy XII K 47/16).

Po ponownym rozpoznaniu sprawy oskarżonej K. K., Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 17 maja 2023 r., sygn. akt II AKa 510/22, zmienił wyrok sądu pierwszej instancji w zaskarżonej części w ten sposób, że uchylił orzeczenie z pkt. 4 w postaci nałożonego na oskarżoną na podstawie art. 46 § 1 k.k. obowiązku naprawienia szkody na rzecz H. S. (*pkt 1*), obciążając Skarb Państwa kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze (*pkt 2*) (k. 1496-1497 akt sprawy XII K 47/16).

Podniesiona w sygnalizacji teza o zaistnieniu uchybienia stypizowanego w przepisie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. jest bezzasadna. Nie ma wątpliwości co do tego, że sytuacja, w której sędzia mający miejsce służbowe w jednym sądzie orzeka w innym sądzie *b e z d e l e g a c j i* tradycyjnie kwalifikowana jest w orzecznictwie jako uchybienie określone w przepisie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., tj. wada tego rodzaju uznawana jest za przypadek nienależytej obsady sądu, skoro dany skład „ilościowo” (z powodu udziału w komplecie orzekającym sędziego nielegitymowanego do orzekania w określonym sądzie) nie odpowiada temu składowi, który przewidziany jest przez ustawę procesową oraz ustawę ustrojową (ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz.U. z 2023 r., poz. 217, j.t. ze zm., dalej cyt. jako - p.u.s.p.). Brak zatem ważnej delegacji do pełnienia obowiązków w innym sądzie równorzędnym, niższym lub wyższym (art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p.) należy poczytywać — w razie orzekania przez takiego sędziego w składzie sądu niemacierzystego (tj. sądu, który stanowi dla sędziego miejsce służbowe) — za skutkujący powstaniem uchybienia stypizowanego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Rozważenia zatem wymaga, czy orzekając w sprawie sygn. II AKa 207/18 i uczestnicząc w składzie orzekającym, który wydał wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 października 2018 r. sędzia D.D. nie miał prawnie skutecznej delegacji do pełnienia obowiązków w sądzie wyższego rzędu, tj. w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie. W takiej sytuacji, tj. przy uznaniu, że sędzia nie był w

sposób skuteczny delegowany przez Ministra Sprawiedliwości do pełnienia obowiązków poza sądem macierzystym (miejscem służbowym) należałoby przyjąć, że materializuje się bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w przepisie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Wskazać więc w pierwszej kolejności należy, że decyzją z dnia 16 maja 2018 r., DKO–I–5631–692/18 Podsekretarz Stanu działający z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości delegował sędziego D.D. do pełnienia obowiązków sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie od dnia 17 maja 2018 r. na czas pełnienia funkcji wiceprezesa Sądu Okręgowego w Warszawie. Delegacja ta została wystawiona przez Podsekretarza Stanu. Przewidziane przez ustawę uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do delegowania sędziego do pełnienia obowiązków sędziego w innym sądzie było często w polskiej praktyce ustrojowej od lat realizowane przez podsekretarzy stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, zaś praktyka taka została zaaprobowana przez najwyższy organ władzy sądowniczej, który w uchwale Pełnego Składu Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2007 r. przyjął, że ustawowe uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do delegowania sędziego do pełnienia obowiązków sędziego w innym sądzie (art. 77 § 1 p.u.s.p.), może być w jego zastępstwie albo z jego upoważnienia wykonywane przez sekretarza stanu lub podsekretarza stanu (uchwała pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2007 r., BSA I-4110-5/07, OSNKW 2008, z. 3, poz. 23). Uchwała z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej (art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym). Akt delegowania sędziego D.D.

został zatem wystawiony przez podmiot do tego upoważniony. Nie kwestionuje się także tego, że do delegowania doszło za zgoda sędziego (art. 77 § 1 *in principio* p.u.s.p.). Należy zatem udzielić twierdzącej odpowiedzi na pytanie o istnienie delegacji do orzekania w sądzie wyższego rzędu w czasie orzekania przez sędziego D.D. w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie.

Inną zaś kwestią, wymagającą odrębnej oceny, jest formuła „czasowa” zastosowana w akcie delegowania z dnia 16 maja 2018 r. Rzecz bowiem w tym, że czas delegowania sędziego Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości określił w sposób odmienny niż to zostało przewidziane w ustawie ustrojowej. Zamiast odwołać się do przewidzianego w przepisie art. 77 § 1 *in fine* p.u.s.p.

okresu (ustawa przewidywała w czasie, w którym została wydana decyzja o delegowaniu, że następuje ono na czas określony, nie dłuższy niż 2 lata, albo na czas nieokreślony), Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości powiązał okres delegowania sędziego z okresem powołania do pełnienia funkcji wiceprezesa Sądu Okręgowego w Warszawie.

Formuła zastosowana w decyzji Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości z dnia 16 maja 2018 r. niewątpliwie nie koresponduje z brzmieniem przepisu art. 77 § 1 *in fine* p.u.s.p. Nie oznacza to wszelako, iżby z tego powodu akt delegowania miał być uznany za prawnie nieskuteczny z perspektywy figury procesowej bezwzględnej przyczyny odwoławczej (art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.). Formuła określenia trwania delegacji sędziego w akcie delegowania nie może być bowiem uznana za element decydujący o ważności delegacji i rzutuący na ocenę należytej obsady sądu. Za niezbędne elementy konstrukcyjne (swoiste *essentialia negotii* tego aktu) decyzji wydawanej przez Ministra Sprawiedliwości (Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości), od których zależy uznanie delegacji za ważną należy uznać (a) wydanie decyzji przez podmiot do tego upoważniony oraz (b) istnienie zgody sędziego na pełnienie obowiązków sędziego w innym sądzie niż sąd macierzysty. Innymi słowy wadliwość sposobu określenia okresu delegacji (określone zredagowanie aktu w tym zakresie) nie przekłada się w sposób automatyczny na ocenę ważności delegacji z dnia 16 maja 2018 r.

Jeżeli bowiem ustawodawca przewidział dość szerokie i elastycznie ujęte spektrum czasowe dla aktu delegowania sędziego (czas określony do dwóch lat — czas nieokreślony), to wadliwość w zakresie określenia czasu trwania delegacji, do której doszło w niniejszej sprawie, mogłaby mieć — ewentualnie — przełożenie na ustalenie istnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. jedynie wówczas, gdyby np. sędzia delegowany na podstawie aktu delegacji operującego formułą sprzeczną z brzmieniem art. 77 § 1 *in fine* p.u.s.p., ustalając o k r e ś l o n y czas delegacji w sposób p r z e k r a c z a j ą c y próg dwóch lat, orzekał już p o z a tym progiem czasowym (choć trzeba powiedzieć, że także i ta teza jest wysoce dyskusyjna, bowiem ustawowe upoważnienie Ministra Sprawiedliwości do delegowania sędziego do pełnienia obowiązków orzeczniczych

poza sądem macierzystym na czas nieokreślony daje asumpt do przeprowadzenia rozumowania *a maiore ad minus*).

Tymczasem nie ma żadnych wątpliwości co do tego, że do wydania wyroku, którego wzruszenia na drodze sygnalizacji wznowienia postępowania z urzędu domaga się obecnie obrońca doszło w okresie dwóch lat od wydania delegacji. Skoro więc do wydania orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 października 2018 r. w sprawie II AKa 207/18 doszło w przedziale niewątpliwie mieszczącym się w dwuletnim okresie, o którym mowa w przepisie art. 77 § 1 *in fine* p.u.s.p., to tym samym należało uznać, że formalnie niezgodne z formułą przewidzianą w tym przepisie określenie czasu delegacji w decyzji z dnia 16 maja 2018 r. nie mogło mieć żadnego wpływu na ocenę skuteczności aktu delegowania sędziego w przymacie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Sąd Apelacyjny w Warszawie orzekający w dniu 30 października 2018 r. z udziałem sędziego delegowanego-sędziego D.D. był zatem sądem należycie obsadzonym.

Jedynie na marginesie należy wskazać, że późniejszy zabieg legislacyjny, tj. nowelizacja art. 77 § 1 p.u.s.p. (dodanie doń § 1a) potwierdza tylko, że za prawnie skuteczne delegowanie na czas określony należy uznać również taką decyzję upoważnionego podmiotu, w której określa się czas delegowania sędziego przez odesłanie do okresu pełnienia funkcji lub zajmowania stanowiska.

Wreszcie wskazać trzeba, że rozpoznając kasacje od wyroków sądów odwoławczych wydanych z udziałem sędziego delegowanego na podstawie art. 77 § 1 pkt 1 u.s.p. do pełnienia obowiązków w sądzie wyższej instancji, gdzie czas trwania delegacji został określony formułą „na czas pełnienia funkcji prezesa” Sąd Najwyższy nie stwierdzał tego rodzaju nieprawidłowości w trybie przepisu art. 536 k.p.k., który obliguje Sąd Najwyższy do rozpoznania kasacji poza jej granicami i podniesionymi zarzutami, między innymi w wypadku określonym w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (por. m. in. rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego w sprawach o sygnaturach: IV KK 116/19, IV KK 194/19, IV KK 175/19, IV KK 522/18, IV KK 595/19, IV KK 127/20, IV KK 298/20, ale także wydany w niniejszej sprawie wyrok z dnia 16 listopada 2022 r., sygn. akt II KK 242/22).

Inicjatywa strony (lub jej obrońcy) o wznowienie postępowania z urzędu stanowi wniosek, o którym mowa w przepisie art. 9 § 2 k.p.k. W braku stwierdzenia zaistnienia uchybienia skutkującego obowiązkiem wszczęcia z urzędu postępowania wznowieniowego, wydanie orzeczenia stwierdzającego, że wskazywana usterka nie występuje, nie jest wymagane. Wolno poprzestać wówczas nawet na samym poinformowaniu stron o braku podstaw do wszczęcia postępowania wznowieniowego z urzędu. Dopuszczalne jest jednak — także — wydanie decyzji o braku prawnych podstaw do wszczęcia postępowania wznowieniowego z urzędu w formie niezaskarżalnego zarządzenia, co uznano za stosowne w niniejszym przypadku.

AG

[ms]